

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. III. Sine Baptismo, aut ejus voto post Euangelium promulgatum nulli
umquam contigit justificatio extra casum Martyrij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

aliquis gradus gratie, & non semper Deus post quemcumque actum meritorium, auget gratiam proportionatam merito, videtur quod augmentum debitum meritis remisit reservet usque ad instans mortis.

Ex quo ibidem n. 10. infert ut probabile, venialia in hac vita non remissa pro illo instanti deleri in premium gratie five meritorum vite. Hæc sunt ejus verba: Et eodem modo de ista deletione venialium, quæ est quoddam premium non principale istorum meritorum, sicut & augmentum charitatis in tali vel tali gradu. Et hoc est rationabile, quia in illo instanti iste primò sit in statu alio, & premium meritorum reddi eis impeditur status viatoris, vel aliquid concomitans statum huiusmodi.

Et eadem quæst. n. 8. sic inquit: Opera istius, qui moritur in charitate, etsi post mortem non referantur ab ipso ad veniale, in quo moritur, dimittendum: nec etiam ipse habeat aliquid actum novum meritorium, per quem deletur veniale; tamen opera prius facta possunt esse à Deo relata ad remissionem istius venialis post mortem. Et hoc isto modo; quia causa impeditibilis, dum est impedita, non ponit effectum, dum verò non est impedita, ponit; sed merita istius morientis in charitate, essent causa sufficiens deletionis venialium istius, vel relata ab ipso, vel à Deo acceptante illa in ordine ad istud: sunt autem impedita dum iste vivit, si semper acta manet in peccato veniali: post mortem verò non sunt impedita, quia tunc non contrahit actum peccati venialis: igitur per illa delebuntur venialia post hanc vitam.

Eodem modo loquitur de revivificatione meritorum 4. dist. 22. q. 1. num. 10. ibi: Per hoc dico ad argumentum, quod resurgens plura merita habet in acceptatione Dei, quam habuit quando cecidit, & per consequens ad maiorem gloriam ex parte ordinatur; sed non oportet eum in maiori gratia resurgere, quia secundum eius dispositionem in detestando peccatum commissum intensè, vel remisè datur sibi nunc maior, vel minor gratia; totam absque dubio in altera vita recepturus.

38. Ex his sic argumentor: probabile est merita huius vitæ delere peccata venialia post hanc vitam: probabile est merita, & Sacramenta mortificata in via, reviviscere ad totam gratiam deperditam, saltem in patria: ergo non minùs probabile est Sacramentum Baptismi, etiam in altera vita reviviscere, seu primò conferre remissionem venialium, & totius penæ debitæ, obice seu impedimento huius vitæ sublato; remissionem quidem venialium accedente eorum retractatione, remissionem verò totius penæ debitæ suppositâ totius culpæ deletionem; quippè non retractatio obex

erat deletionis culpæ; non deletio autem impedimentum remissionis penæ.

Hactenus de effectu, venio ad necessitatem de qua plura dicenda occurrunt, que tamen brevitate gratiæ paucis conclusionibus conabimur explicare. Sit itaque

CONCLUSIO III.

Sine Baptismo, aut ejus voto post Evangelium promulgatum nulli umquam contingit justificatio extra casum Martyrij.

Hoc est; Baptismus in re vel voto in nova lege est medium necessarium ad salutem. Ita definit Concil. Trident. sess. 6. cap. 4. sequentis tenoris: Quibus verbis justificationis impij descriptio insinuat, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum, salvatorem nostrum. Que quidem translatio post Evangelium promulgatum, sine lavacro regenerationis, aut eius voto, fieri non potest, sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Et sess. 7. can. 5. de hoc Sacramento: Si quis dixerit Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem; anathema sit.

Idem ante definiverat Florent. in decreto Unionis ibi: Et cum per primum hominum mors introierit in universos, nisi ex aqua & Spiritu sancto renascimur, non possumus (inquit Veritas) in regnum celorum introire.

Ratio itaque à priori est voluntas Christi, liquidò expressa Joannis 3. v. 5. verbis ab utroque Concilio citatis, que nihilominus tortuosus intellectus hereticorum variè detorquet, contra unanimes PP. consensus, ac verborum proprietatem.

Et primò quidem *ly Aquam* metaphorice accipit pro mortificatione, ac si Scriptura diceret; Nisi quis mortificatus fuerit, non potest introire in regnum Dei. Sed quid opus est metaphorâ, ubi ex proprio & plano sensu nihil sequitur absurdum? Enim verò neque auctoritati divinæ, neque potentia repugnat, quòd aqua à Deo assumatur tamquam instrumentum necessarium ad salutem. Vide dicta disp. præced. sect. 4. conclus. 1.

Hinc Trid. supra can. 2. Si quis dixerit aquam veram & naturalem non esse de necessitate Baptismi; atque ideo verba illa Domini nostri Iesu

Sed referretur usque ad instans mortis.

Pro quo etiam delentur venialia;

Quam pro illo non sunt impedimenta deletionem retardantia.

Eodem modo loquendum de revivificatione meritorum censet Scotus;

Ex quibus inferitur Baptismum in altera vita reviviscere.

Secl. 3. De Effectu & neces. Baptis. Concl. 3. 297

Iesu Christi: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto; ad metaphoram aliquam detorsit, anathema sit.

Accedit ex illa scriptura sic intellecta nequaquam probari Baptismum, cuius oppositum docent omnes heretici, qui Baptismum asserunt.

Denique de illa aqua loquitur ibi Christus, de qua Act. 8. Eunuchus ad Philippum ait v. 36. *Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* Quod, utique inepte de mortificatione intelligitur, ut patet ex contextu; verba enim immediatè præcedentia sunt hæc: *Et dum irent per viam (Philippus & Eunuchus) venerunt ad quamdam aquam.* Crede mortificationem secundum Aethiolicos. Quis non rideat tales metaphoricæ impudentias.

Secunda explicatio præ nimia detorsione per se satis corrumpit; ly *Aqua*, inquit, epithetum est Spiritus sancti hoc sensu: *Nisi quis renatus fuerit ex Spiritu sancto, qui per aquam designatur; quemadmodum dicitur Matth. 3. v. 11. Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igne, id est, Spiritu sancto, qui per ignem denotatur.*

Sed interrogo primò, ubi in Scriptura legatur Spiritum sanctum apparuisse in specie aquæ, sicuti legitur Act. 2. v. 3. apparuisse in specie ignis? *Et apparuerunt, inquit Scriptura, illis dispersa lingua tanquam ignis, sedisque supra singulos eorum &c.*

Interrogo secundò. Nonne ignis symbolum est charitatis atque amoris, qui appropriatur Spiritui Sancto? *Veni sancte Spiritus, cantat Ecclesia in divino officio reple tuorum corda fidelium, & tui amoris in eis ignem accende.* Ignem, inquit, non aquam, magis certè idoneam ad ignem extinguendum, quam accendendum; juxta illud Eccli. 3. v. 33. *Ignem ardentem extinguit aqua.*

Non ignoro scriptum esse de Spiritu sancto Ioannis 7. v. 38. *flumina de ventre eius fluent aqua viva.* Verba sunt æternæ veritatis, quibus Euangelista pro explicatione subiicit: *Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum, scilicet in die Pentecostes per visibilem descensum Spiritus sancti in Apostolos, & per invisibilem gratiam, quam Spiritus sanctus partitur singulis in Sacramento Baptismatis & Confirmationis &c.* Non, inquam, ignoro Spiritum sanctum interdum aquæ comparari; quia instar aquæ mundat animam, abstergendo fordes peccatorum, sed nego propterea rectè dici ly *Aquam*, ubicūque adiungitur Spiritui sancto esse ejus epithetum, & non potius significare aquam veram & natura-

turem, ubi aliud contextus sacre Scripturæ non requirit.

Porro verba citata ex Joannis 3. non solum non exigunt ejusmodi metaphoricam expositionem, quin & hæc ipsis repugnat. Nam Primò, aqua præponitur Spiritui sancto; absurdum autem est prius poni declarationem, deinde id quod declarandum est. Neque negari potest; quin aqua, si accipitur pro Spiritu sancto, ponatur ad declarandum effectum Spiritus sancti, qui est mundare.

Secundò, sic aqua malè conjungeretur cum verbo *renascens*: aqua enim, si tantum inspicatur ejus significatio non gignit, sed lavat & refrigerat. Non ergo hoc loco aqua significat effectum Spiritus sancti, sed aquam veram & naturalem, ut concurrat sacramentaliter ad spiritualem regenerationem.

E contrario verò ly *igni* Matth. 3. (præterquam quòd aliqui per illud intelligant ignem externum, qui descendit visibiliter super Apostolos in die Pentecostes, vel ignem tribulationis, vel ignem purgatorij) postponitur Spiritui sancto, & non est inconueniens, post unum vocabulum poni alterum, quo prius declaratur: ut omitam, non obscurè determinari ad impropiam significationem per ly *Baptizabit*, quod videtur ex contextu litteraliter accipiendum pro vera externa corporis ablu-tione, qua Joannes baptizans utebatur, ut sensus sit: *Ego quidem vos baptizo in aqua corporaliter abluendo: Ipse vos baptizabit non tantum in aqua per ablu-tionem sordium corporalium, sed etiam in Spiritu sancto & igne, id est, per gratiam Spiritus sancti, qui emundabit corda vestra ab omni peccato, juxta illud Ezech. 36 v. 25. Et effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.*

Profectò ignis verus & naturalis materia ineptissima est ad corpus abluendum; aptissima ad conburendum; porro aqua vera & naturalis convenientissima ad baptizandum seu lavandum, & consequenter ad significandam spiritualem regenerationem sive renascentiam.

Tertia detorsio hujus Scripturæ sit, ut conjunctio, *Et*, sumatur disiunctivè pro, *Vel*, hoc modo: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua vel Spiritu sancto.* Equidem *Sape*, ait lex 53. ff. de verborum significatione, *ita comparatum est, ut coniuncta pro disiunctis accipiantur, & disiuncta pro coniunctis, interdum soluta pro separatis.* Nam cum dicitur apud veteres, Adgnatorum

P p

Sibi contra dicentes dum hunc locum de baptismo exponunt.

41.

Multo minus aqua potest dici epithetum Spiritus sancti.

Matth. 3.

Qui non in specie aquæ

42.

Sed ignis legitur apparuisse;

Quòd ignis charitatis symbolum sit.

Eccl. 3.

42.

Interdum tamen aquæ comparatur Joan. 7.

Qui instat aquæ mundat animam,

Suo scilicet effectu;

Ad quem aqua hauriens sacramentaliter concurrat;

43.

Matth. 3.

Ipse vos baptizabit in aqua & igne;

Ezech. 36.

non sic ignis.

44.

gentiliumque, pro separatione accipitur.

Particula Et quandoque disjunctionem significat.

Confentio ita quandoque accipi posse particulam, Et, ut non conjunctionem, sed disjunctionem significet: aut unde constat Christum sic usurpasse in presenti Scriptura? Certè non nisi ex perverfa voluntate hæreticorum, qui malum dicunt bonum, & bonum malum, omnia quæcumque ignorant, aut potius ignorare volunt, blasphemantes, corrumperentes & in pravum sensum detorquentes.

Sanè numquid pravus sensus est, quempiam sine Spiritu cum sola aqua posse introire in regnum Dei? Et tamen hoc perspicuè sequitur ex hujusmodi depravato intellectu illius Scripturæ.

45. Petrus Martyr.

Dices cum Petro martyre in cap. 7. 1. ad Corint. Rom. 10. v. 10. dicitur: Corde creditur ad justitiam, & ore confessio fit ad salutem. Ubi habetur eadem copulativa particula, Et, & tamen non est ejusdem necessitatis, fides, & confessio oris.

Ordinariè conjunctio nem;

Respondeo primò, confessionem oris, & fidem cordis non referri ad eundem finem, seu effectum; hæc quippè necessaria est ad justitiam acquirendam; illa ad salutem non amittendam. Unde in vulgato textu non habetur *Et*, sed particula, *Autem*; at in Baptismo aqua, & Spiritus sanctus ad eandem regenerationem pertinent.

Respondeo secundò, neque Catholicos parem agnoscere necessitatem aquæ & Spiritus sancti in ordine ad justificationem & salutem simpliciter; sed dumtaxat ad justificationem acquirendam per Sacramentum Baptismi in re. Hinc conclusio nostra asserit sufficere Baptisma in voto; excipit quoque Martyrium, sic tamen ut semper maneat obligatio Baptismi realis possibilis.

Eslo inter conjuncta no sit æqua necessitas.

Dico, *Possibilis*; impossibile enim nulla est obligatio; obligatio, inquam, propriè dicta; quæ oritur ex lege vel præcepto propriè dicto; cæteroquin sæpe contingit quippiam esse medium necessarium ad aliquem effectum consequendum, etsi hîc & nunc sit impossibile. Sic v. g. contritio sive poenitentia est medium necessarium homini adulto peccatori ad accipiendam justitiam & salutem, etiam tunc quando est ipsi impossibile propter amentiam, vel ebrietatem; & in presenti, ut habet conclusio, Baptismus est medium necessarium; parvulus quidem in re, adultis in re vel voto extra casum Martyrij; non obstante ejus impossibilitate, proveniente ex defectu ministri, formæ, aut materiæ debite.

Baptismus est medium necessarium.

Nô obstat te ejus impossibilitate

Pro clariori intelligentia hætenùs dictorum, & amplius dicendorum, præmitto primò quid sit necessitas mediij, quid præcepti. Omisissis autem varijs sententijs, dico illud esse medium necessarium ad justificationem, quod positivè ad illam condicit, & per se in illam influit, usque adeo ut sine illo realiter habitò, justificatio secundum legem Dei ordinatam sit impossibilis. Illud autem necessarium necessitate præcepti, quod quidem per se non justificat, causando gratiam habitualem; requiritur tamen ad evitandum peccatum, per quod justitia præhabita deperderetur; ut proinde solum se habeat tanquam removens prohibens salutem tam primam, quàm secundam; id est, gratiam sanctificantem, & æternam beatitudinem.

Asserendum quippe est cum Concil. Trident. sess. 6. cap. 15. non modo infidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quantum non amittatur fides, acceptam justificationis gratiam demeritoriè amitti, divinæ legis æternam defendendo; quæ a regno Dei non solum infideles excludit, sed & fideles quoque fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubinatores, fures, avaros, ebriosos, maleficos, rapaces, ceterosque omnes, qui lethalia committunt peccata.

Itaque necessitas præcepti est necessitas per accidens, consistens videlicet in ablatione seu non positione impedimenti; porro necessitas mediij est necessitas per se; medium siquidem per se influit & confert aliquid ad salutem, & ille influxus talis est, ut sine illo non possit salus obtineri.

Ex quo plures aliæ oriuntur differentie inter has necessitates. Prima, quòd necessitas præcepti tantum habeat locum in actibus liberis & honestis, utpotè qui soli sunt materia legis & præcepti; necessitas verò mediij, etiam in alijs rebus; sic quippe habitus gratiæ & lumen gloriæ sunt media necessaria ad salutem.

Secunda, quòd necessitas præcepti, utri & ipsum præceptum, solos concernat adultos ratione utentes; mediij etiam reperitur in parvulis, & amentibus.

Tertia, præcipitur actus, & carentia, seu omisio actus; equidem non nisi actus positivus est medium necessarium; negatio quippe haudquaquam potest habere aliquem physicum influxum in salutem; neque de facto habet moralem, cum probabilius sit puram omisionem non esse meritariam.

Quarta

46. quarta. Quarta quod necessitas præcepti excusetur per ignorantiam invincibilem; sedis necessitas mediæ; quamquam enim ignorantia possit supplere præceptum, sive excusare à peccato; minimè tamen supplet influxum & causalitatem mediæ necessitatis; etenim ex ignorantia, etiam invincibili, omittens v. g. Baptismum, non propterea ceteri debet baptizatus magis, quàm si omitteret scienter, excusatur tamen à novo peccato.

48. quid votum Baptismi? Præmitto Secundò, quid sit votum Baptismi, quod Trident. in principio conclusionis citatum docet sufficere ad justificationem, videlicet non quodlibet propositum suscipiendi hoc Sacramentum; potest enim peccator manens in actuali affectu peccati, huiusmodi elicere voluntatem: sed contritio charitate perfecta (aut certè amor supernaturalis Dei super omnia) quæ tamen sufficit antequam Sacramentum Baptismi, aut Pœnitentiæ actu suscipiatur (propter quod à Theologis vocatur Baptisma Flaminis) ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti voto quod in illa includitur, non esse adscribendam, docet Trident. sess. 14. c. 4.

Nota, Quod in illa includitur; Ergo, inferunt plures Recentiores, sufficit propositum seu votum Sacramenti virtuale sive implicitum, hoc est, inclusum in perfecta contritione, quæ detestatur propter Deum summè bonum omnia peccata mortalia super omnia appetitivè alia mala; adeoque virtualiter proponit servare omnia mandata divina, quorum unum est susceptio Sacramenti.

49. Neque ab hac sententia dissentiant antiqui Theologi, uti perperam putat Hiquæus in comment. Scoti ad dist. 17. n. 106. conclus. 1. quæ sic se habet: Ad remissionem peccati requiritur votum explicitum distinctum ab ipsa contritione. Hæc est nostri Doctoris hic n. 30. Dico, inquit, quod illa contritio habet propositum, seu promissionem confessionis secutura: & sic non deletur peccatum sine proposito suscipiendi. Eandem tenet Canus, supponit Ioannes de Medina, Durandus & Paludanus. Est etiam Divi Bonaventuræ, Alensis, Divi Thom. & Magistri. Probat ex Augustino & Cassiodoro, super illud psalmi 31. Dixi confitebor adversum me iniquitatem meam domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Magna pietas Dei, ut ad solam promissionem peccata dimiserit: nondum pronuntiavit ore. Si autem Deum aut in corde, quia ipsum dicere quoddam pronuntiare est: votum enim pro opere reputatur &c. Prima hujus auctoritatis verba sunt

Cassiodori, usque ad illud, dimiserit; reliquum est Augustini. Hactenus Hiquæus.

Sed ubi verba illa in Augustino legerit, nescio: hæc sunt genuina: Dixi. Quid dixisti non iam pronuntiat, sed promittit se pronuntiatum, & ille iam dimittit: Attēdite, fratres magnæ res, dixi, pronuntiabo. Non dixi, pronuntiavi, & tu dimisisti. Dixi, pronuntiabo, & tu dimisisti: quia eo ipso quod dixit, pronuntiabo, ostendit quia nondum pronuntiaverat, sed corde pronuntiaverat. Hoc ipsum dicere, pronuntiabo, pronuntiare est; ideo & tu remisisti impietatem cordis mei. Quæ certè verba, si velimus intelligere prout sonant; convincunt Deum dimittere peccata ad solum propositum consistendi, quod constat esse fallum.

Si dixeris, propositum illud debet procedere ex contritione charitate perfecta. Respondeo; ergo non proposito sive promissioni adscribenda est justificatio, sive remissio peccatorum, sed magis ipsi contritioni; quæ in se includit talem promissionem, & ex qua regulariter provenit expressum, propositum de cætero non peccandi, adeoque observandi omnia mandata Dei: impossibile quippe videtur quempiam summè detestari omnia peccata mortalia propter Deum supra omnia dilectum, & advertenter omittere tale propositum; siquidem summè detestari nihil est aliud, quàm velle quodlibet malum potius sustinere, quàm in peccare.

Si itaque occurrat intellectui huiusmodi peccitentis obligatio Baptismi aut confessionis, non dubium quin mox voluntas prorumpet in affectum externum illorum Sacramentorum. Qui affectus cum simili externa peccatorum detestatione ex amore Dei super omnia perspicuè palam est justificare ante realem susceptionem Sacramentorum; quamquam nonnulli voluerint contadecere propter aliquas sententias Divi Augustini malè intellectas, quas in progressu explicabimus.

Et aliud nihil voluit Sanctus Doctor loco supra citato, uti etiam antiquiores Theologi magis solliciti de confessione, ejusque obligatione, quàm de distinctione voti virtualis, & formalis; etenim supposito voto virtuali, facillimè & communitè elicetur formale.

Cæteroque parum solida, imò profus infundata videri posset secunda conclusio Hiquæi supra n. 112. In casu ignorantia, quando est defectus instructionis, qui contingere potest, sufficit votum consensum Sacramenti, neque requiritur voluntas distincta. Hæc, inquit, conclusio videtur congrua divinæ

pro quo malè allegatur D. Augustinus.

detestatio summa non fit sine expresso proposito.

si occurrat obligatio Baptismi aut Confessionis.

an sufficiat votum consensus, ut docet Hiquæus.

miseriordie, & infirmitati noſtræ, neque alioquin caſus eſt impoſſibilis, ſed qui frequenter accidere poteſt in ijs, qui minus inſtructi ſunt. Votum hoc explico per hoc, quòd habeat voluntatem adhibendi media neceſſaria, vel quæ ordinata ſunt in remediu peccati, quamvis in ſpecie tale eſſe ignoret. Ita ille.

Non aſſerunt Scho- laſtici.

Profectò neque Scotus, neque Divus Thomas, neque Divus Bonaventura, aut alij DD. quos citat pro prima ſua concluſione, illius conſuſi propoſiti meminerunt, ſed ſimpliciter requirunt propoſitum confi- tendi. Si ergo ipſi liceat ex conſideratione miſericordiæ divinæ, & noſtræ infirmitatis celebrare diſtinctionem voluntatis conſu- ſe, & diſtinctæ, ignotam antiquis Theolo- gis, & diſtinctæ, ignotam antiquis Theolo- gis, perperam reprehendit modernos, qui celebrant diſtinctionem voti formalis, & virtualis, eſſi ab antiquis parum cognitam.

Vasquez.

Equidem pro hac, teſte ipſo Hiquæo, citatur Richardus, & ſi credimus Valquio 3. parte q. 84. a. 5. dub. unico, eam docet Adrianus, Gabriel, Maior, &c. pro illa au- tem mirum ſi aliquis inveniretur, quem Hiquæus non adduxiſſet; adducit verò ne- minem.

diſtinctio voti forma- lis & virtua- lis inſtituitur miſericor- dia Dei;

Præterea diſtinctio voti formalis & vir- tualis, nonne & ipſa innititur miſericordiæ divinæ, & noſtræ infirmitati? Quis enim credat Deum, cujus miſericordia ſuper- exaltat iudicium, non miſereri eius, qui ex toto corde deteſtatur peccatum, ſi fortè ex tenuitate ſui intellectûs, qui pluribus inten- tus minor eſt ad ſingula, ſi fortè, inquam, non liceat explicitem propoſitum confi- tendi, quia voluntati non obijcitur obliga- tio conſtitendi?

52.

Dices; propoſitum conſuſum ſufficit ut verè remittatur peccatum in ordine ad cla- ves; ergo aliud non requiritur. Probatu conſequentia, quia aliàs facienti quod in ſe eſt ex fide & gratia, Deus deeſſet; hic au- tem aliud præſtare nequit ex impedimento, quamvis habeat bonam voluntatem, & per- ſectum dolorem. Ita Hiquæus ſupra, con- trarium innuens de propoſito noſtro vir- tuali, quando ejus inſufficienciam probat ex damnatione hujus propoſitionis Petri Oxo- menſis Doctõris Salmantini in Concilio Complutenſi: Peccata mortalia quantum ad culpam, & pœnam alterius ſæculi delentur per ſolam contritionem cordis ſine ordine ad claves.

& virtuale ſufficit ut remittatur peccatum in ordine ad Sacra- mentum.

Verùm reſpondeo, etiam votum virtu- ale planè ſufficere, ut peccatum remittatur in ordine ad Sacramentum ſive Baptiſmi, ſive Pœnitentiæ, cuius votum eſt. Oſtendo; quia peccatum remitti in ordine ad Sacra- mentum non eſt aliud, quàm poſt peccatum

remiſſum manere obligationem realiter ſu- ſcipiendi ſacramentum; quam obligationem negabat Petrus præſatus, nos autem cum Eccleſia Catholica aſſerimus. Ubi porò Eccleſia doceat ad juſtificationem extra Sacramentum ſufficere voluntatem conſu- ſam Sacramenti & requiri voluntatem for- malem haudquaquam reperio, & ideo non aſſero.

Enimvero quod attinet Concil. Tri- dentinum, ex quo Hiquæus clariuſ ſuo videri probat explicitem votum, ſic ait ſeſſ. 6. c. 14. Vnde docendum eſt, Chriſtiani boni- nis pœnitentiam poſt lapſum multo aliam eſſe à baptiſmali; eaque contineri non modo ceſſatio- nem à peccatis, & eorum deteſtationem, aut con- tritum & humiliatum, verum etiam eorum- dem ſacramentalem confeſſionem, ſaltem in voto, & ſuo tempore faciendam &c. Ergo inſert ille, votum Sacramenti ſuſcipiendi eſt aliud à deteſtatione peccati, ſive contritione; & per conſequentia, requiritur votum ſilitem conſuſum, diſtinctum ab ipſa contritione.

Reſpondeo; ſi Concilium intelligendum ſit ad litteram, probat non ſufficere vol- untatem generalem adhibendi media ne- ceſſaria, ſed requiri voluntatem ſpecielem confeſſionis ſacramentalis, non ſolum ne- ceſſitate præcepti, à qua, ut vidimus ſupra, excuſat ignorantia, ſed neceſſitate mediij; quippè pari methodo loquitur de ipſa con- tritione, & voto Sacramenti; atqui illa eſt mediuj neceſſarium, quod non ſupplet ignorantia juxta doctrinam Catholicam; ergo etiam voluntas Sacramenti. Ergo in caſu ignorantie non ſufficit votum conſu- ſum contra Hiquæum.

Dices; formalis amor Dei ſuper omnia ſine formali pœnitentia, non obſtante hac doctrinâ Concil. Trident. probabilis juſti- ficat extra Sacramentum immemorem ſuorum peccatorum; ergo ſimiliter juſtifi- cabit voluntas generalis ſervandi omnia mandata, conjuncta contritioni; immemo- rem, vel ignorantem præceptum Sacra- menti.

Conſequentia probatur; quia ſicuti amor Dei ſuper omnia eſt virtualis contri- tio, ita voluntas generalis ſervandi om- nia mandata, virtualiter in ſe continet vo- luntatem ſpecielem ſervandi hoc præceptum particulare; virtute quippè volitionis uni- verſalis in memore præcepti particularis voluntas ſtatim elicit, vel nata eſt elicere ſingulare propoſitum adimplendi hoc ſpecte- ale præceptum ſuo tempore. Quis audeat negare?

Reſpondeo, qui audeat aſſerere Trident. intelligendum eſſe ſine gloſſa. Porò qui

cum eadem sit difficultas in proposito virtuali, quæ est in confuso: ejus commodam admittit interpretationem, sicut omnes admittere debent, non majorem reperiet difficultatem in proposito virtuali à contritione realiter indistincto, atque in voluntate confusa realiter distincta. Si igitur hæc sufficiat, cur non & illud?

55. Dices; quia Concil. requirit voluntatem Sacramenti realiter distinctam. Sed undè id constat? Etenim sess. 14. cap. 4 asserit votum Sacramenti in contritione includi; utique ut declaret, se in præcedentibus sess. per actus illos, quos videbatur requirere tamquam expressos & distinctos à contritione, non intellexisse realem distinctionem; sed solummodò virtutalem continentiam eorum in contritione charitate perfecta.

Undè non dixit Concilium, per illud votum contritionem perfici in ordine medijs justificativi, quasi ab illo accipiat vim justificandi; constat siquidem propositum Sacramenti solitariè spectatum nullam prorsus habere virtutem justificativam, quam non habent alia opera bona & meritoria.

Ipsa ergo contritio est, quæ sicuti ante institutionem Sacramenti ex Dei liberalitate tanquam meritum congruum infallibiliter justificabat sine voto, aut ordine ad aliquod Sacramentum; ita de factò post institutionem Sacramentorum ex eadem liberalitate justificat, cum ordine tamen ad Sacramentum, id est, cum obligatione suscipiendi illud; non novà, & quale inducit contractus emptionis ad solvendum pretium, cui proinde malè comparatur ab aliquibus contritio justificans; sed quæ antea inerat; non quasi sub conditione remittantur peccata (sape enim contingit, & novit Deus sacramentum numquam suscipiendum) verùm quia per contritionem ita remittuntur à Deo peccata, & gratia justificans infunditur, ut tamen maneat eadem obligatio Sacramenti, ac si de factò nulla esset facta remissio.

56. Quapropter, saluo meliori judicio, per votum Sacramenti sive Baptismi sive penitentia, ut est aliquid distinctum à contritione, non incongruè intelligeretur ipsa obligatio Sacramenti, quæ realiter moraliter distinguitur ab ipsa contritione, ut patet consideranti; nam in lege veteri, & natura eadem erat natura & vis contritionis, & tamen nulla obligatio Baptismi, aut Confessionis.

57. Porro in lege Evangelica hæc in illa includitur, seu illi annectitur; quia Christus instituit & præcepit Sacramenta Baptismi & confessionis tamquam media per se necessaria ad remissionem peccatorum; de cæterò intactam relinquens vim justificandi, quam antea habebat contritio ne fortè in necessarijs deesset suæ Ecclesiæ; cum frequenter possit occurrere casus in quo Sacramentum, maximè penitentia sit impossibile.

Ex quo confestim cognoscitur, quòd, licet contritio respiciat etiam alia præcepta, equidem magis speciali titulo concurrat ad justificationem propter votum Sacramenti, quàm aliorum præceptorum; quia alia præcepta non influunt directè in remissionem peccatorum sed solum removendo prohibens, conservant & ex opere operantis augent justitiam præhabitam. At verò Sacramentum re susceptum perse, & directè, quamvis solum moraliter, influit gratiam justificantem, vel primam, si illam non reperiat, vel saltem ejus augmentum ex opere operato. Ergo potiori ratione dicitur contritio justificare per ordinem seu votum Sacramenti, quàm per votum v. g. restitutionis aut alterius similis præcepti; tamen si revera non justificaret, si votum istud non includeret.

Sed contra: Homo contritus obligatur etiam præcepto Eucharistia, quæ per se & directè causat gratiam, etiam interdum primam; sed hoc non obstante non dicitur necessarium esse votum Eucharistia ad remissionem peccati per contritionem: Ergo votum Sacramenti requisitum hinc ad remissionem peccati, non est sola obligatio suscipiendi Sacramenti; quia hæc est effectus legis, votum autem spectat ad dispositionem, & voluntatem nostram.

Confirmatur primo; obligatio suscipiendi Sacramenti non oritur ratione contritionis, sed peccati, & supponitur ad contritionem pro omni tempore, quo quis est in peccato, à quo non absolvit contritio, sive habeat explicitam, sive implicitam voluntatem ejus adimplendæ, quin etiam manet cum contraria voluntate: ergo talis obligatio inaniter reducitur ad contritionem tanquam in ea inclusam, vel ipsi annexam ex sua perfectione: ergo votum Sacramenti est aliud à dicta obligatione. Ita Hiquæus supra n. 110.

Confirmatur Secundo; si aliquis contratur de peccatis præteritis confessis, quæ re ipsa fuerunt remissa; nulla est in eo obligatio ad Sacramentum confessionis, eum eadem peccata bonâ fide subjecerit clavibus; & ponamus in Sacramento deleta: ergo falsum est contritionem includere votum implicitum confessionis ex natura actus. Ita præfatus Auctor supra n. 111.

Verùm advertere debuisset, Concil. Trident. P 3 dent.

58. Contritio magis specialis titulo concurrat ad justificationem propter votum Sacramenti, quàm aliorum præceptorum.

59. Contritus obligatur præcepto Eucharistia.

Cujus tamen votum non est necessarium, cum per contritionem deletur peccatum. Confirmatur primo.

confirmatur secundo.

60.

neque enim concilium requirit voluntatem sacramenti realiter distinctam.

56. contritio enim, quæ sufficiebat ante Sacramentorum institutionem.

sufficit post eandem cum ordine tamen seu obligatione ad Sacramentum.

Occurritur
obiectioni
facta ab
Hiquo)

dent. loqui de contritione primò remissiva peccatorum, vel, ut clarùs dicam, primò remittente peccata, quæ procul dubio ex natura sua, posito præcepto Sacramenti, includit ejus propositum. Et alioquin quomodo vera erit tertia ejus conclusio n. 113. Remissio inquit, peccati est per ipsam contritionem, ut hæc circumstantia voti Sacramentalis affecta est, sine qua non remittit peccatum; neque est perfecta contritio?

Putas negaret contritionem de peccatis præteritis, esse perfectam contritionem? Non puto: & tamen non est affecta circumstantia voti Sacramentalis. Quid ergo? Contritio ex natura sua dicit implicitum ordinem ad omnia præcepta; cumque supponatur præceptum confessionis adimpletum, quid miramur si hujusmodi contritio sit perfecta, tamen actu non respiciat confessionem istorum peccatorum? Igitur secunda confirmatio non est ad rem.

61.

& assignatur differentia inter Baptismum ex una,

& Eucharistiam ex altera parte;

Porro ad principale argumentum assigno differentiam inter Baptismum & Pœnitentiã ex una parte, & Eucharistiã ex altera, quòd duo priora Sacramenta per se & primariò instituta sint ad primam gratiam conferendam, sive in remissionem peccatorum; Eucharistia autem ad augmentum tantùm gratiæ justificantis; & idèò contritio remissiva peccatorum, de qua hæc solùm agitur, ut mox dictum est, magis in causando respicit Baptismum & Pœnitentiã, atque à Trident. vocatur votum eorum magis quàm votum Eucharistiæ.

præcipuè cum necessitas Eucharistiæ sit solam præcepti,

ut patet ex eius institutione.

Accedit quòd nemo possit salvari sine Baptismo aut ejus voto, quod sit contritio, vel contritioni conjunctum; salvarur autem Baptizatus absque Sacramento Eucharistiæ cum simplici desiderio illud tempore suo suscipiendi. Unde necessitas Eucharistiæ non est mediæ, sed præcepti dumtaxat.

Patet; quia augmentum gratiæ, ad quod primariò institutum est, quamvis ad melius, non tamen simpliciter est necessarium ad consequendam æternam beatitudinem, quemadmodum gratia baptismalis, aut confessionalis. Et quod hinc sequitur, ignorans invincibiliter præceptum Eucharistiæ salvabitur per solam gratiam Baptismi absque ullo actu justificativo, secus invincibiliter ignorans Sacramentum Baptismi, aut confessionis.

62.

Ad illud quod addebat; obligatio est effectus legis; votum autem dispositio voluntatis; Respondeo, contritio est optima dispositio voluntatis; & obligatio esto sit effectus legis, seu voluntatis legislatoris, at tamen suo modo recipitur in voluntatem

subditi, utpote morale vinculum alligans voluntatem ad hoc vel illud faciendum.

Sed quid ad primam confirmationem? Quòd nemo umquam docuerit obligationem confitendi oriri ex contritione, aut in ea includi, vel ipsi annexam esse ex sua perfectione. Constat sanè apud omnes contritionem hodiernam nequaquam præstare contritioni veteris, aut naturæ legis; in qua tamen nulla erat obligatio confitendi.

Quid igitur? Oritur ex perfectione contritionis, quæ super omnia detestatur peccatum, quòd ipsa sit virtualis voluntas confitendi, inducta jam obligatione, quæ antea non erat, per positivum Christi præceptum. Annectitur itaque; & quasi includitur obligatio in contritione, radicaliter quidem ex voluntate Christi præcipientis pro tempore legis Evangelicæ tanquam perfectioris præter contritionem (quæ sola antea sufficiebat) externam peccatorum confessionem; formaliter verò ex natura ipsius contritionis, quæ talis est ut peccatam penitens velit & desideret efficaciter adimplere omnia præcepta divina, ac proindè continet efficax desiderium sacramentalis confessionis suo tempore faciendæ, & sacerdotalis absolutionis.

Quòd autem hoc desiderium debeat esse explicitum & distinctum ab ipsa contritione, ex hæcenus dictis ab illo Auctore non satis ostenditur, ut patet ex eorum solutione. Cumque ex reg. juris 65. de Reg. Juris in 6. In pari causa potior sit conditio possidentis, sto pro libertate mea, & judico non esse obligationem voti expliciti & physicè distincti ab actu contritionis; sed ipsam secundum se, non tamen sine voto, quod in ea includitur, ante realem susceptionem Sacramenti justificare.

His præmissis pro explicatione terminorum, veritas conclusionis se ipsa est manifestata, accedente verbo Christi Ioan. 3. vnanimi consensu Patrum, ac sensu, quem tenuit & tenet Sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero intellectu & interpretatione Scripturarum sanctarum. Porro sensus Ecclesiæ est, neminem prorùs sive parvulum sive adultum vià ordinariã post Evangelium promulgatum transferri ab eo statu, in quo nascitur filius iræ, in statum gratiæ & adoptionis filiorum Dei sine Baptismo, aut ejus voto.

Dico, vià ordinariã, propter Martyrium, quod in conclusione excepti; quamvis enim non sit medium communiter à Christo institutum ad justitiam, aut salutem æternam, ut dixi disp. præcedenti Sectione 1. conclus. 1. adeoque non propriè conferat gra-

61.

Attendit obligatio sacramentalis

formatur ex natura contritionis que tunc est ad desiderium confessionis

quod non debet esse explicitum & physicè distinctum ab actu contritionis

obstantia

Explicitè martyrium

gratiam ex opere operato, quemadmodum Sacramenta, id est, ex vi suae institutionis; Deus tamen per extraordinariam suam providentiam liberaliter promissit infusionem gratiae omnibus mortem pro se sustinentibus, sive absque eorum merito, puta parvulis, aut certe supra meritum, ut adultis; & hoc est Martyrium gratiam causare quasi ex opere operato.

65. Qui à deo est liberaliter promissa gratia

Sine vel supra meritum.

65. Hanc promissionem lego apud Matth. 10. v. 32. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo. Et Mar. 8. v. 35. scriptum reperio: Qui autem perdidit animam suam propter me & Evangelium, salvam faciet eam. Vel, ut loquitur Luc. cap. 17. v. 33. Vivificabit eam, hic per gratiam & in altera vita per gloriam. Ita unanimiter intelligunt has Scripturas SS. Patres, qui in effectu comparant, imò quandoque praefereunt Martyrium Baptismo; ut latius edissero sect. ultimâ hujus disputationis.

66. Hec promissio ostenditur ex scriptura, Mar. 1. Luc. 17.

Junctâ Patrum interpretatione.

66. Addidi, post Evangelium promulgatum, in quo datur intelligi tempus, à quo Baptismus coepit esse medium necessarium, Pro quo pono sequentem conclusionem.

CONCLUSIO IV.

Baptismus ab institutione sua fuit utilis; coepit autem obligare Hierosolymis in die Pentecostes, quando primum Apostoli solemniter Evangelium praedicaverunt; in alijs autem locis deinceps sicut eis praedicabatur.

66. Baptismus ab institutione sua fuit utilis, Scotus.

66. Prima pars est communis. Docet eam Scotus 4. dist. 3. q. 4. n. 8. ibi: Quia si ante passionem aliquis Iudaeus ad predicacionem Christi vel Petri parvulum suum baptizasset, & non circumcidisset; si parvulus fuisset mortuus, salvatus fuisset; quia recepit gratiam in Baptismo: à prima enim institutione Baptismus contulit gratiam.

Cam non erat ratio eligendum differendi

Aloquin ut quid discipuli Jesu Joannis 4. v. 2. baptizasset? Certe nulla fuit ratio effectum Baptismi differendi usque ad tempus necessitatis. Sic quippe Eucharistia utilis fuit, antequam necessaria. Quin imò repugnat Baptismus fuisse institutum in ratione Sacramenti novae legis, & non contulisse gratiam susipientibus sine obice; etenim fuisset signum gratiae efficax, & non

Imò id repugnabat.

efficax. Efficax, quia supponitur Sacramentum, quod essentialiter definitur signum practicum gratiae: inefficax, quia inutile.

Solum ob stare videtur, consequens inde esse, pro illo tempore Circumcisionem non fuisse necessariam, cum tamen omnes doceant legem veterem (cujus janua erat Circumcisio, quemadmodum Baptismus legis Evangelicae) non fuisse mortuam sive extinctam ante mortem Christi, forte nec ante promulgationem legis Evangelicae in Pentecoste, ut multi cum Scoto docent in tractatu de Legibus, ubi de cessatione legis veteris.

Stante etiâ circumcissionis necessitate.

Sanè necessitatem Circumcisionis usque ad mortem Christi, expressis verbis tradit Doctor in Report. editionis Colonienfis eadem dist. quaest. 5. n. 2. ibi: Sed dupliciter fuit promulgata facta Baptismi. Uno modo per modum consilij, Christo veniente in carne, sed non per modum praeccepti: alio modo per modum praeccepti. Primo modo non fuit necessarium recipere Baptismum, quia tunc imponebatur necessario Iudaeis Circumcisio usque ad passionem Christi, & legis Moisaicae: quod probant aliqui, quia Christus ante passionem suam comedit agnum Paschalem, quod non fecisset, nisi necesse fuisset Iudaeos adhuc servare legem Moisaicam. Patet igitur quod ita est.

67.

Quam pro tunc admittit Scotus,

Et tamen consequens supra positum videtur docere in primo scripto n. 12. inquit: Sed quantum ad Circumcisionem distinguo quatuor tempora. Pro primo erat necessaria: pro secundo utilis, non necessaria: pro tertio nec utilis, nec necessaria, tamen licita: pro quarto omnino illicita & mortifera. Primum tempus Circumcisionis praecessit utrumque tempus Baptismi. Secundum tempus Circumcisionis, comitabatur primum tempus Baptismi: nam, sicut argutum fuit prius, ex quo primo consulebatur Baptismus, non fuit Circumcisio necessaria volenti baptizari, sed tunc cucurrit utrumque sub distinctione, ut Iudaeus eligeret quodcumque vellet: licuit enim, & profuit sibi circumcidis, si voluit (nec enim fuit tunc revocata quantum ad utile, nec quantum ad licitum) licuit etiam sibi, imò laudabile fuit baptizari: & hoc etiam satis congruum fuit, quod in tempore intermedio inter duas leges, quando non subito prima tollitur, nec secunda imponitur; illo, inquam, tempore simul currant amba sub distinctione.

Qui sibi huc videtur contentarius;

68. Sed concluditur,

Ecce hic adstruit libertatem, ibi necessitatem. Nunquid ergo sibi ipsi contradicit? Minime, sed hic per libertatem intelligit libertatem à necessitate medij, ibi imponit necessitatem praeccepti, hoc est, in primo scripto docet Circumcisionem à tempore institutionis Baptismi non fuisse parvulis medium necessarium ad remissionem